

NIKO NE MOZE DA USKRATI PRAVO NA POVRATAK U ZAVICAJ

Sve to sto se dogadja u Skupstini Kosmeta, ali i svakodnevno sirom Pokrajine, provokacija albanskih politicara, ali i obicnih ljudi, imaju za cilj da uznemire i zastrase ono malo Srba sto je ostalo. Namera je da se i oni ise i da Kosmet postane etnicki cista teritorija i nezavisno Kosovo. Taj san o nezavisnom Kosovu, a mozda i o velikoj Albaniji, nece se ostvariti, kao sto se nisu ostvarili snovi o velikoj Bugarskoj, velikoj Srbiji ili velikoj Hrvatskoj, a na prostorima malog Balkana... Kako odgovoriti na pomenute provokacije? Mirno i sa strpljenjem. Mi znamo sta hocemo i na sta imamo prava.

Znamo i sta hoce medjunarodna zajednica. Hoce multietnicku zajednicu na Kosovu i Metohiji. A da bi se to ostvarilo potrebno je da se rese problemi izmecu Albanaca, najvece zajednice, i Srba, druge po velicini nacije na Kosmetu. Proces moraju da pokrenu politicari i elite medju Albancima i Srbima, ali... Osnovni problem je povratak raseljenih Srba i nealbanaca na Kosovo i Metohiju.

Ko ima pravo da zabrani tim ljudima da se vrata svojim kucama? Nedžad Daci? Rugova ili Taci? Mozda Mihael Stajner? Ovo se, na pocetku razgovora za "Politiku" upitao dr Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju.

Koliko se Srba vratilo na Kosmet?

Od 230 hiljada zvanicno raseljenih Srba vratilo se njih 250 u Osojane. To nije ni jedan procenat. To je tek nesto vise od jednog promila od ukupnog broja raseljenih. Toliko za tri godine. To nije uspeh, vec bruka za medjunarodnu zajednicu. A posteno kazano i sramota za nas Srbe. Otvoreno govoreci to ne sluzi na cast ni postenim Albancima. Oni su se za 20 dana, u junu 1999. godine, vratili svojim kucama. A sad se suprotstavljaju povratku svojih komsija, Srba.

Vi govorite o odrzivom povratku. Sta pod tim pojmom podrazumevate?

Vrlo jednostavno je to. Onaj ko se vrati, treba da ima uslove da tu ostane i da normalno zivi. Dakle, da ima smestaj, da obnovi kucu ili napravi novu. Potrebni su infrastruktura, skolstvo, zdravstvo... Ljudi treba da rade i da zive od svog posla, a ne od humanitarne pomoci. Dostojanstveno... To je to.

Povratnici ne dele Kosovo

Ko sprecava povratak na Kosmet?

Da ne verujete - i birokratija! Ona u UNMIK-u, u nevladinim organizacijama i, naravno, u lokalnim organima vlasti. Koordinacioni centar je spremio 50 montaznih kuca za Osojane, a nikako da se one otpreme tamo. Stalno fali neki papir, neko uverenje ili necija dozvola - da li za prevoz, da li za radnike koji ce kuce da montiraju ili podizu.

Postoji li jos neki konkretan projekat?

Obezbedjena su sredstva u iznosu od 4,5 miliona dolara, za povratak 450 porodica u okolini Peci, od strane italijanske i nemacke vlade. Neka se radi, neka se ta sredstva utrose.

To nisu mala finansijska sredstva?!

Nisu. Ali je medjunarodna zajednica u 1999. godini obezbedila ogromna sredstva, u kratkom roku, za povratak 800 hiljada Albanaca. Na redu su Srbi.

Proces povratka nije lak. Postoje li projekti za povratak Srba?

Mi smo predložili da se Srbi vrata u grupacije naselja, na 24 lokacije. Tamo gde su nekad ziveli. A nama, iz UNMIK-a i od strane Albanaca, prigovaraju da tim projektom zelimo da delimo Kosmet po etnickoj osnovi. Glupost. Tako moram da kazem. Ponavljam, Srbi se vracaju tamo gde su nekad ziveli. Na to imaju pravo. I tu istinu treba reci u lice i onima koji ne zele da se Srbi uopste vrata na Kosmet.

Izbora ce biti, a kada, ne zna se

Da predjemo na dogadjaje u Srbiji. Sta je istina u slucaju (aferi) Pavkovic?

Istinu treba da utvrdi anketni odbor Savezne skupstine.

A sta Vi, licno, kazete?

Podsecam da sam jos na pocetku 2001. godine bio za to da se smeni general Pavkovic. Sada odobravam tu smenu.

Nisam siguran da je primenjena "tehnologija smene" bila ispravna.

A prisluskivanje?

Mora da se utvrdi da li je uopste bilo prisluskivanja. Ako jeste, onda mora da se zna ko je koga i po cijem odobrenju prisluskivao. Istinu o tome treba narodu saopstiti. Zbog drzave i gradjana. Ako zelimo da opstanemo i da zivimo normalno u demokratskoj i pravnoj drzavi.

Predsednica Narodne skupstine Srbije Natasa Micic je za septembar najavila odrzavanje predsednickih izbora. Sta mislite o tome?

Rekao bih da septembar nije najsrecniji rok za odrzavanje predsednickih izbora. Do tada se, po mojoj proceni, nece stici da se donese novi izborni zakon. Po meni i u tom domenu prvo treba da raskrstimo sa starim sistemom.

Neke novine objavise da cete se i Vi kandidovati za predsednika Srbije. Ima li istine u tome?

Nema istine, ima nagadjanja. Mozda necijih snova. No, to nisu moji snovi. Zanimljive su "analize" navodnih mojih motiva za kandidaturu. Lici to na materijal koji je pripremila neka obavestajna sluzba. Ne mislim tu samo na onu u MUP-u.

Najavljuju se i vanredni parlamentarni izbori u Srbiji do kraja ove godine. Kakve su vase procene?

Koliko se ja razumem u politiku, a bavim se njome u ovih 12 teskih godina, po svoj prilici da ce se parlamentarni izbori u Srbiji odrzati na prolece naredne godine. Oni koji traze i najavljuju vanredne izbore, reci ce ovako: "Pustimo ih u zimu, na

mraz, u problemu sa grejanjem, strujom, gasom i ostalim. Kad se izmore, docekajmo ih sa izborima!" Tako oni rezonuju - kaze dr Nebojsa Covic.

Covic i Stajner o pravosudju, policiji i izborima

SRJ PROTIV PARALELNIH INSTITUCIJA NA KOSMETU

Predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Nebojsa Covic i sef UNMIK-a Mihael Stajner razgovarali su juce o ukljucivanju Srba u kosovsko pravosudje i lokalnu policijsku sluzbu, u nameri da ih ohrabre kako bi se sto vise integrisali u legalne kosovske institucije i omogucili njihovo funkcionisanje.

Stajner je novinarima po okoncanju trocasovnog sastanka u Koordinacionom centru na "Dedinju" kazao da je ukljucivanje Srba u kosovske organe vlasti od velikog znacaja i za stvaranje uslova za proces povratka raseljenih.

"U tom smislu sam veoma srecan kada uporedim danasnje stanje sa (bezbednosnom) situacijom od pre samo pola godine na Kosovu", istakao je Stajner.

Ocenjujuci razgovore konstruktivnim, Covic je naveo da je danas postignut znacajan iskorak oko ukljucivanja Srba u UNMIK pravosudje na Kosovu.

Stajner je rekao da na Kosmetu trenutno ima 40 radnih mesta za srpske sudije i tuzioce i da ce Unmik stvoriti uslove za njihov rad. Sef Unmika je izrazio zadovoljstvo velikim interesovanjem svih zajednica na Kosmetu za ucesce na lokalnim izborima u pokrajini.

"Dogovorili smo se da budu pozvane sudije i tuzioci da se prijave na konkurs otvoren do 15. jula. Njihovo angazovanje na Kosovu i Metohiji pocece ostvarivanjem uslova - povratak svojim kucama, smestajem, zaposlenjem i bezbednosnim okruzenjem", rekao je Covic.

On je ponovio da se vlasti u Beogradu ne zalazu za paralelne institucije na Kosovu, iako se postojanje paralelnih institucija moze razumeti jer su medju Srbima u Pokrajini vladali zebnja i strah.

"Svi koji se budu tvrdo zalagali za paralelne institucije i za nastavak njihovog zivota, s tim sto to ne moze bas da se presece, mislim da ce u takvim zalaganjima imati neke licne ambicije na nesreci etnickih zajednica", dodao je Covic.

Stajner i on su razgovarali i o ukljucivanju Srba u Kosovsku policijsku sluzbu. Sef UNMIK-a je pozvao kosmetske Srbe da se integrisu i u rad kosovske policijske sluzbe.

Covic je rekao da ti problemi o integraciji Srba u policiju nisu takvi da zajednickim pristupom ne mogu biti prevazidjeni.

"Problemi nastaju u onom delu da li ima ili nema poverenja, ne izmedju Beograda i UNMIK-a, vec kako implementirati to poverenje da ga gradjani u Pokrajini prihvate", podvukao je Covic.

On je nedavnu deklaraciju Skupstine Kosova o pravima manjina i povratku raseljenih pozitivno ocenio dodajuci da vlasti u Beogradu i raseljeni Srbi i drugi nealbanci ocekuju sada njenu primenu.

Sef UNMIK-a je povodom zabrane predsednika Skupstine Kosova Nedzata Dacija, da srpski poslanici ubuduce ne koriste naziv Metohija, rekao da niko u pokrajinskom parlamentu ne moze nekoga kaznjavati zbog koriscenja tog naziva i da niko nikome ne moze uskracivati slobodu izrazavanja.

(Beta)

PODRSKA NACIONALNOJ STRATEGIJI

Prilikom posete Zenevi, dr Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra za Kosmet i Sanda Raskovic-Ivic, republicki komesar za izbeglice, "odbranili" su Nacionalnu strategiju o zbrinjavanju i povratku izbeglih, prognanih i raseljenih lica. Do sada se u Bosnu i Hercegovinu vratilo 43 odsto izbeglih. To je dobar procenat. U Hrvatsku se vratilo 17 odsto. To nije zadovoljavajuce. Proces povratka u Hrvatsku se mora deblokirati. A Kosmet? Proces povratka raseljenih u juznu srpsku pokrajinu je tek poceo.

I JA IMAM DOSTOJANSTVO

U novinama je objavljeno da je povodom ocena dr Nebojse Covica o stanju kriminala u Srbiji, ministar unutrasnjih poslova Dusan Mihajlovic izjavio da su time povredjene njegove emocije i dostojanstvo. "Slusaj" je, po recima dr Nebojse Covica na kolegijumu Vlade Srbije razjasnjen i završen saopstenjem sa njega. No, ipak, ostao je "ukus" nelagodnosti. Licno sam i za MUP i za VJ dosta toga ucinio na jugu Srbije. I ja imam i emocije i svoje dostojanstvo" - kaze dr Covic.

Stana Ristic

Ocena ministra pravde Srbije

JOS NEMA USLOVA ZA RAD SRPSKIH SUDIJA NA KOSOVU

Srpski ministar pravde Vladan Batic porucio je sefu civilne misije Ujedinjenih nacija na Kosovu i Metohiji Mihaelu Stajneru da u Pokrajini jos nisu ispunjeni neophodni uslovi za ukljucivanje srpskih sudija u UNMIK-ovo pravosudje, navodi se u jucerasnjem saopstenju srpskog ministarstva pravde.

Povodom obavestenja koje je Stajner uputio srpskom ministru prave, u kome se navodi da je proizveden rok za prijavu kandidata za slobodna radna mesta sudija i tuzilaca srpske nacionalnosti, Batic je rekao da je Ministarstvo poslalo predlog UNMIK-u za resenje tog problema, ali da odgovor jos nije dobilo.

Batic je, kako se navodi, podsetio Stajnera na sastanak odrzan 22. maja ove godine u Zvecanu, na kome je dogovoreno da se sacini predlog resenja pitanja ukljucivanja nosilaca pravosudnih funkcija srpske nacionalnosti u pravosudni sistem UNMIK-a.

Nakon tog sastanka, Ministarstvo je izradilo predlog i uputilo kancelariji sefa UNMIK-a, navodi se u saopstenju i dodaje

da UNMIK jos nije dostavio nikakav odgovor srpskom ministarstvu pravde, po pitanju bezbednosti, smestaja i drugih neophodnih pretpostavki za normalan zivot srpskih sudija, na temu je Batic insistirao na sastanku u Zvecanu. "Bez obzira na produzenje roka za prijavu kandidata za slobodna radna mesta, na Kosovu i Metohiji jos nisu ispunjeni svi neophodni uslovi za ukljucivanje srpskih sudija u UNMIK-ovo pravosudje", istice se u saopštenju.

Ministar Batic je ostro protestovao zbog upada jedinica KFORa u prostorije Opstinskog suda u Kosovskoj Mitrovici i, u pismu koje je tim povodom uputio Stajneru, zatražio obrazloženje takvog postupka medjunarodnih mirovnih snaga ali, kako se navodi, do sada od sefa UNMIK-a, jos nije stigao nikakav odgovor.

(Tanjug)

POVRATAK PROTERANIH SUDIJA

Ministar pravde Srbije Vladan Batic izjavio je juce da je sa predstavnicima UNMIK-ovog pravosudja na Kosovu dogovoreno da se izradi protokol koji ce garantovati ispunjenje uslova za ukljucenje srpskih sudija u kosovsko pravosudje.

Batic je precizirao da se ti uslovi odnose na pruzanje bezbednosti, smestaja, obezbedjivanje socijalnog osiguranja, kao i na vise tekucih pitanja.

On je to rekao posle sastanka u Koordinacionom centru sa potpredsednikom Vlade Srbije Nebojsom Covicem, sefom UNMIK-a Mihaelom Stajnerom i sefom UNMIK-ovog pravosudja Zakom Kristijanom Kadijem.

"Ostaje da usaglasimo te uslove i da onda ohrabrimo ljude da se do 15. jula prijave na produzen konkurs za ukljucivanje u UNMIK-ovo pravosudje na Kosovu", rekao je Batic, ocenjujuci da je rec o "znacajnom koraku napred".

Ministar pravde je dodao da je u planu da se u prvom talasu vrati 40 sudija i tuzilaca, a da je u Ministarstvu pravde do sada prijavljeno 90 sudija, tuzilaca i ostalih pravosudnih sluzbenika koji su posle rata 1999. godine razmesteni po sudovima u centralnoj Srbiji.

Batic je dodao da ocekuje da se, ako se svi dogovori regulisu, polovinom septembra prve srpske sudije ukljuce u rad kosovskog pravosudja.

(Beta)

REGISTRACIJA BIRACA U SRBIJI POCINJE 15. JULA

BEOGRAD - Komesar Srbije za izbeglice Sanda Raskovic-Ivic i sef misije OEBS-a na Kosovu i Metohiji ambasador Paskal Fiesi potpisali su prekjuce u Beogradu Memorandum o medjusobnom sporazumevanju, u vezi sa Programom pruzanja registraciono-birackih usluga raseljenim licima za opstinske izbore na Kosovu i Metohiji.

Registracija za izbore, koji su zakazani za 26. oktobar 2002. godine pocinje 15. jula. Ona ce omoguciti svim licima, koja su se registrovala za izbore proslе godine, da provere svoje podatke u birackom spisku i izvrse eventualne izmene.

Ocekuje se da registracija i odziv biraca budu bolji nego proslе godine, kada su odrzani parlamentarni izbori, a na to, prema recima sefa Unmika Mihaela Stajnera, upucuje i cinjenica da su se 33 politicka srpska entiteta prijavila za ucesce u trci za mesta u lokalnim skupstinama.

Srbi su s pravom insistirali na odrzavanju lokalnih izbora najesen i to je za svaku pohvalu. Shvatili su da samo ucescem u organima lokalne uprave mogu da uticu na poboljsanje pre svega socijalnih uslova zivota. Sto vise predstavnika budu imali u institucijama sistema bice uticajniji i uticace na odredjene aspekte socijalnog zivota - smatra Stajner.

Iako su se Srbi prijavili za izbore ne znaci da ce i ucestvovati. Jedan od uslova za ucesce je, uz stvaranje bezbednosnih uslova za zivot i povratak, i decentralizacija.

- Ne smatram da je to neizvodljivo, niti da je ovaj zahtev Srba neprihvatljiv. To je moderan trend u celoj Evropi, a ja dolazim iz zemlje u kojoj je to i uradjeno. Mislim da se moze postici koncenzus o tome - kaze Stajner, podrzavajući ideju o decentralizaciji Kosova i prenosjenju vlasti sa pokrajinskog Parlamenta na lokalnu samoupravu.

Stajner posetio izbeglice kod Smedereva

SRBI CE SE VRATITI

Smederevo, 5. jula

Ovde sam jer verujem da ce se Srbi vratiti na Kosovo, rekao je u izbeglickom kampu u Radincu kod Smedereva Mihael Stajner, specijalni predstavnik generalnog sekretara UN za Kosovo. To se, naravno, nece desiti preko noci vec verovatno krajem ove, a pogotovo sledece godine.

U izbeglickom kampu u Radincu smesteno je oko 700 raseljenih sa Kosova i Metohije. To je najveći kolektivni centar u Jugoslaviji. O smestaju i ishrani brinu Koncern crne metalurgije "Sartid" i Komesarijat za izbeglice Republike Srbije.

Ispred kampa raseljeni sa Kosova i Metohije docekali su Stajnera parolama: "Hocemo kucama". I pored velikog obezbedjenja, ljudi su mu prilazili i pokusavali da iznesu licne probleme.

- Stvari na Kosovu se menjaju u mnogim sferama, ali i u glavama ljudi, sto je veoma vazno. Za godinu dana desio se veliki napredak. Ne kazem da je situacija na celoj teritoriji ista. U nekim gradovima ima mnogo problema. Ali, zato vec sada u Pristini mozete ponovo da sretnete Srbe. Na ulicama ovog grada mozete da vidite srpske automobile. Da bi se Srbi masovnije vracali na Kosovo moramo da imamo konkretne planove. Potrebno je obnoviti infrastrukturu. Sve to kosta i zato je potrebno obezbediti novac za te projekte - istakao je Mihael Stajner.

D. Pavlovic

ZA POVRATAK RASELJENIH 4,5 MILIONA EVRA

Sef UNMIK-a Mihael Stajner saopstio je danas u Beogradu da je za projekat povratka raseljenih na podrucju pecke

opštine obezbeđeno 4,5 miliona evra.

Rec je o sirem projektu koji bi trebalo da omogući povratak 450 raseljenih. Od ukupne sume italijanska vlada je obezbedila 3,5 miliona, a milion evra vlada Nemačke, objasnio je Stajner na konferenciji za novinare, posle posete kolektivnom centru za izbeglice u Smederevu.

Stajnerov savetnik za povratak raseljenih Nenad Radosavljević izrazio je zadovoljstvo što je tim koji radi na povratku uspeo da za svega 20 dana obezbedi sredstva za siri projekat povratka u pecku opštinu.

(Tanjug)

Juce u Kraljevu

DOGOVOR O POVRAJKU RASELJENIH

Kraljevo, 5. jula

Danas je u Kraljevu održan sastanak predstavnika UNHCR-a, Unmika i Kfora sa raseljenim Srbima iz sela Peckog okruga Drenovac, Grabovac i Bica koji su u kraljevackoj opštini privremeno nastanjeni.

Dogovoreno je da se kroz nekoliko dana vrati 15 porodica, čije će kuće obnoviti nemačka nevladina organizacija THNJ.

Posle toga u ova tri sela usledice povratak novih 27 porodica čije će kuće takodje biti popravljene.

Na skupu raseljenih Srbi su obavesteni i o pomoci nemačke vlade svakom povratniku koji u svom rodnom mestu započne neki zanatski, trgovački ili neki drugi posao, u iznosu od tri i po hiljade evra.

M. D.

STANOVI ZA IZBEGLICE

Bujanovac, 5. jula

Sanda Rasković-Ivić, republički komesar za izbegla i raseljena lica danas je u Bujanovcu uručila ključeve stanarima 24 stana u novoizgrađenim stambenim zgradama u blizini ovdasnje sportske hale. U šest pomenutih zgrada uselice se 17 izbegličkih porodica iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, koje su do sada bile smestene u kolektivnim centrima, kao i članovi sedam socijalno najugroženijih porodica sa područja bujanovacke opštine. Projekat je implementiran od strane ASB uz podršku UNHCR-a, a finansiran od strane nemačke vlade pod pokroviteljstvom Pakta za stabilnost jugoistočne Evrope, koja je uložila 400.000 evra.

UNMIK razradio strategiju povratka Srba na Kosovo

SEOSKE SREDINE U PRVOM PLANU

BEOGRAD - Nenad Radosavljević viši savetnik za povratak u kabinetu šefa Unmika, potvrdio je za "Glas" da će već krajem sledeće sedmice početi građevinski radovi na objektima namenjenim Srbima koji žele da se vrate u tri sela u opštini Klina: Bicu, Drenovac i Grabac. Sredstva u iznosu od milion evra obezbedila je vlada Nemačke. Objekti bi trebalo da budu završeni do jeseni.

Uskoro će početi da se realizuje i program za povratak 450 Srba u sela pečke opštine Sigu, Brestovik i Ljevosu, za šta je vlada Italije već izdvojila 3,5 miliona evra. Šef Unmika Mihael Stajner smatra da je povratak moguć, ali da zato treba izdvojiti znatna sredstva i uspostaviti poverenje između Srba i Albanaca.

- Smatram da je povratak moguć jer su bezbednosni uslovi bolji nego ranije, mada još nisu idealni. Oko nekih sela, poput Gracanice, na primer, nema više kontrolnih punktova, smanjen je kriminal, uhapšen je veći broj kriminalaca, a i među samim Albancima vlada uverenje da Srbi treba da se vrate.

Za sada je moguće realizovati nekoliko projekata povratka u seoske sredine. Međutim, mora se težiti i za povratak u gradove. Treba da se vrate univerzitetski radnici, lekari, zaposleni u pravosuđu. Ni jedno mesto neće biti izuzeto i nastojaćemo da ispostujemo želju ljudi - kaže Stajner za "Glas".

Da Unmik ozbiljno pristupa rešenju ovog problema pokazuje činjenica da je osnovana Kancelarija za povratak, u Privremenoj Vladi Kosova Milorad Todorović je zadužen za ovo pitanje. Srbi se pripremaju za lokalne izbore na Kosovu

Oliver Ivanović: Predstoje diplomatski koraci

IDEMO I U ALBANIJU

KOSOVSKA MITROVICA **(Tanjug)** - Član Predsedništva Skupštine Kosova i Metohije Oliver Ivanović je rekao juče da srpskoj parlamentarnoj delegaciji sa Kosova, posle Banjaluke, predstoje razgovori sa članovima parlamenata i vlada Crne Gore, Makedonije, Albanije i Federacije BiH.

"Nezavisnost Kosova ne dolazi u obzir, jer bi se tako doslo do novih sukoba koji bi mogli eskalirati u ratne. Kosovo se ne može izdvojiti, a da to ne izazove negativne efekte na Makedoniju, Crnu Goru i Republiku Srpsku", rekao je Ivanović. On je dodao da "Kosovo i Metohiju treba reorganizovati u okviru Srbije ili Jugoslavije, a potom kad postane demokratsko, uključiti ga u širu balkansku i evropsku integraciju".

Delegacija kosovometohijskih Srba u RS

IVANOVIĆ: JEDINO RESENJE - SRPSKI ENTITET

Banjaluka, 5. jula

Oliver Ivanović, šef delegacije poslanika Koalicije Povratak u Skupštini Kosova, koji je zajedno sa Radom Trajković, šefom poslaničkog kluba, i rektorom Univerziteta u Pristini Gojkom Savicom, razgovarao u Banjaluci sa rukovodstvom Republike Srpske, izjavio je da će iskustvo Republike Srpske biti korišćeno u formiranju srpskog entiteta na Kosmetu.

To je jedini način da se spreči institucionalni pritisak na Srbe u ovom delu Jugoslavije.

"Kod srpskog naroda na Kosmetu sazrela je svest da je formiranje entiteta jedini način da se očuva preostali srpski zivalj i da se stvore uslovi za povratak oko 230.000 kosovskih Srba", izjavio je Ivanovic, posle razgovora sa predsednikom Narodne skupštine RS Draganom Kalinicem, naglasivši da je danasnja radna poseta rukovodstvu RS bila veoma vazna "s obzirom na slične probleme Srba u BiH, Republici Srpskoj i Srba na Kosovu i Metohiji".

Predsednik Narodne skupštine RS Dragan Kalinic je naglasio da je rukovodstvo RS zainteresovano da Kosovo i Metohija ostanu u sastavu Jugoslavije i Srbije i uz doslednu primenu Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti mogu da budu ravnopravni sa Albancima na Kosmetu.

"Nasi gosti ispoljili su najveće interesovanje za poslednje ustavno rešenje u Republici Srpskoj i BiH", rekao je Kalinic, dodavši da iskustvo RS može da bude od koristi za Srbe na Kosmetu.

(Beta)

METOHIIJA, ZABRANJENA REC

PRISTINA - Poslanici srpske Koalicije "Povratak" napustili su juče zasedanje Skupštine Kosova, protestujući zbog izmena dnevnog reda i odluke predsednika parlamenta Nedzada Dacija da se u Skupštini zabrani upotreba reci "Metohija".

On je zapretio da će prekidati i novcano kaznjavati svakog poslanika koji upotrebi tu rec.

G. J.

Razlicita reagovanja posle demonstrativnog izlaska Srba sa sednice Skupštine Kosova

METOHIIJE NEMA U DOKUMENTIMA

BEOGRAD - Demonstrativni izlazak poslanika koalicije Povratak sa sednice Skupštine Kosova zbog zahteva predsednika parlamenta Nedzada Dacija da se zabrani upotreba termina Metohija izazvao je razlicita reagovanja. Dok Srbi smatraju da su poslanici pravilno postupili, Albanci misle drugacije. Zabrana upotrebe ovog termina medju Albancima se smatra opravdanom, jer oni taj deo juzne srpske pokrajine odavno nazivaju Dukadjin. Taj naziv bio je cesto u upotrebi i na sednicama Skupštine Kosova osamdesetih i pocetkom devedesetih godina.

Sef Unmika Mihael Stajner o ovome ima svoj stav: Termin Metohija ne pominje se ni u jednom zvanicnom dokumentu. U Rezoluciji SB UN 1244, koju je prihvatila i Vlada SRJ, pominje se samo Kosovo. Da se Metohija pominje u Rezoluciji, sigurno je da bi termin Kosovo i Metohija bio u zvanicnoj upotrebi. Ni u Ustavnim okvirima se ne pominje ovaj termin, vec samo Kosovo. Albanci govore Kosova. Ja kazem Kosovo jer je to, ponavljam, zvanicni naziv u Rezoluciji - kaze Stajner.

Vladika Artemije o desavanjima u parlamentu Kosmeta

NE MOGU NAM ODUZETI METOHIIJU

BEOGRAD - Predsednik Odbora za Kosovo i Metohiju vlade u senci DSS Dusan Prorokovic izjavio je juče da predsednik Skupštine Kosova Nedzad Daci "može da zabrani upotrebu termina Metohija samo na osnovu Kumanovskog sporazuma", iz kojeg je, kako je rekao, "grubim previdom nekoga iz SMIP izostavljena rec Metohija". On nije imenovao odgovorne iz Saveznog ministarstva inostranih poslova.

Vladika rasko-prizrenski Artemije izjavio je FoNetu da je zahtev predsednika Skupštine Kosova Nedzada Dacija da se u parlamentu zabrani upotreba termina Metohija potpuno neprihvatljiv i neprimeren nastojanjima da se povrati poverenje izmedju Srba i Albanaca.

- Mislim da zaista niko nema pravo da nam zabrani upotrebu reci koju smo vekovima upotrebljavali za nasu teritoriju. I ja se uvek potpisujem kao episkop rasko-prizrenski i kosovsko-metohijski. Ko može meni to pravo uskratiti i izbaciti naziv iz moje episkopske titule - ukazao je Artemije.

Vladika Artemije je ukazao da je politicki uticaj Srba umnogome umanjen i cinjenicom da su lideri srpskih stranaka zapoceli ostru poredizbornu politicku borbu.

- Ne mogu da shvatim da se tako pokusava da se neki politicki poeni dobiju, kada je postignut sporazum i položena zakletva da se na Kosovu i Metohiji ne deluje stranacki, nego drzavnicki - naglasio je on.

Oliver Ivanovic, poslanik koalicije "Povratak", izjavio je da će Srbi na Kosmetu traziti entitet kako bi se stvorili uslovi za ostanak i povratak Srba u pokrajinu.

Na Kosovu i Metohiji

NASTAVLJENO RUSENJE PRAVOSLAVNIH GROBLJA

Kosovska Mitrovica, 6. jula

Ombudsman za Kosovo i Metohiju Marek Novicki osudio je rusenje nadgrobnih spomenika na pravoslavnim grobljima na Kosovu i ocenio da je to "akt vandalizma i varvarstva".

Novicki i njegov zamenik Ljubinko Todorovic su tokom ove sedmice obisli pravoslavna groblja u Brestoviku i Sigi kod Peci, u mestu Piskote kod Djakovice, gradsko groblje u Orahovcu i groblje u Milesevu kod Obilica i videli da je vise nadgrobnih spomenika unisteno, polomljeno i oboreno.

Na groblju u Orahovcu na nadgrobnim spomenicima su masnom crvenom bojom ispisani razliciti grafiti, poput "UCK" i "PDK".

"Ovo je akt vandalizma i varvarstva. Ja to najostrije osudjujem a ocekujem da to bude najostrije osudjeno od svih, a pre svega od albanskih vodja", rekao je Novicki posle obilaska groblja.

On je ocenio da su "pojedinci koji su radili ovako nesto to uradili protiv dobre buducnosti Kosova, pa i protiv interesa kosovskih Albanaca. Njihov akt predstavlja los znak i poruku onima koji bi zeleli da se vrate na Kosovo".

Dr Nebojsa Covic o skupstini Kosova i Metohije

NASTAVAK NASILJA

Prekjuerasnje zasedanje Skupstine Kosova, na kome je predsedavajući parlamenta Nedžad Daci zabranio poslanicima koalicije "Povratak" da pominju Metohiju, zbog cega su ovi, izmedju ostalog, napustili sednicu, dr Nebojsa Covic, potpredsednik srpske vlade i predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, vidi kao nastavak nasilnickog i provokativnog rada, koji je svojstven kosovskom parlamentu. Jer, dodaje dr Covic, nema sednice na kojoj nije zabelezena negativna diskriminacija, odnosno majorizacija vecine (albanske) nad srpskom manjinom.

Orkestrirani pristup, odnosno "horsko pevanje" albanskih poslanika na pomenutoj skupstini, pokazao je i to, veli dr Covic, da ako su Albanci u necemu dobri to je cinjenica da su homogeni. Recju, jedinstveni su u tome da svakodnevnim provociranjem ono malo Srba sto je ostalo na Kosmetu nateraju da se sto pre isele. Tako bi se ispunio "sanak pusti" albanskih politicara, a to je etnicki cisto (albansko) Kosovo, sa - doduse - mozda ponekim Srbinom, koji bi im sluzio kao pokrice pred medjunarodnom zajednicom.

Srbija, kao i Srbi sa Kosova i Metohije ne "pate", istice dr Covic, zbog naziva, "ali smo svesni opasnosti da se u njemu krije podvala, odnosno namera da se od 'tog neceg' pokusava stvoriti drzava".

Predsednik Koordinacionog centra za Kosmet uveren je da, bez obzira na sve, Kosovo nikada nece biti drzava, jer je to ekonomski neodrzivo (jedino ako svet ne namerava da svakog meseca salje ogromna sredstva), zatim to bi, dodaje on, bio politicki problematican cin, a sa multietnickog stanovista potpuno nemoguće. Zbog navedenog, dr Covic porucuje albanskim politicarima da prestanu da lazuj svoj narod da ce Kosovo jednog dana postati drzava. I jos nesto. Nek prestanu, veli dr Covic, da pripadnike svog naroda prave glupim i neobrazovanim. Naime, bez obzira na cinjenicu da su albanski poslanici na pomenutoj sednici usvojili rezoluciju po kojoj se srpskim poslanicima zabranjuje kontakt sa inostranim drzavama, izmedju ostalog i sa Srbijom, iole skolovani Albanac zna da Beograd nije u inostranstvu...

Predsedavajućem parlamenta Nedzadu Daciju, dr Nebojsa Covic je porucio: "Gospodine, profesore Daci, ne spustajte se, molim Vas, na nivo blata!"

Kad smo vec kod pominjanja rezolucije, kako je juzna srpska pokrajina navedena u rezoluciji 1244?

- U pomenutoj rezoluciji pise da se "Autonomna pokrajina Kosovo vezuje za SRJ". Zasto je tu izostavljena Metohija, to bi trebalo pitati one koji su ucestvovali u njenom pisanju. No, ono sto je za mene relevantno to je cinjenica da smo se sa pripadnicima UNMIK-a i Kfora dogovorili (barem je tako otkad sam ja poceo da se bavim jugom Srbije) da u svakom tekstu, odnosno sporazumu koji smo potpisivali, na engleskom pise - Kosovo, a u srpskom tekstu Kosovo i Metohija - izricit je dr Nebojsa Covic.

Na ponasanje albanskih poslanika, ali i samog Dacija, morao bi, po dr Covicu da reaguju UNMIK, odnosno specijalni izaslanik generalnog sekretara UN Mihael Stajner, sa kojim, inace, dr Covic treba danas da se sastane. Uostalom, dodaje on, Stajner za to i prima platu.

S. Ristic

METOHJSKI KUMOVI

Srpska i albanska strana u lokalnim organima vlasti na Kosovu ne propustaju nijednu priliku koja im se ukaze, a da se medjusobno ne konfrontiraju i tako dodatno otezaju proces normalizacije u ovom delikatnom podrucju. Proteklih dana glavna tema sporenja je naziv Metohija. Predsednik kosovskog parlamenta Nedžad Daci zabranio je upotrebu ovog imena, a srpska strana preti da ce, ako ova odluka ostane na snazi, napustiti Skupstinu. Konacnu rec morace da da medjunarodni civilni administrator Mihael Stajner.

Kome je stalo do objektivne istine, moze u mnogim prirucnicima da nadje odgovor na ovo sporno pitanje. Oblast koju neki jos uvek zovu "juzna srpska pokrajina" sastoji se od dve geografske celine: jednu oba naroda zovu Kosovo (odnosno Kosova), a drugu Srbi zovu Metohija, a Albanci Dukadjin. U administrativno-politickoj terminologiji, dvoslozni naziv (najpre Autonomna Kosovsko-metohijska oblast, a zatim AP Kosovo i Metohija) bio je u upotrebi do Ustava iz 1974. godine, kada je pokrajina zvanicno dobila naziv SAP Kosovo. Srbi ovu promenu naziva, odnosno izostavljanje imena Metohija povezuju sa procesom albanizacije Kosova na njihovu stetu. Kada je Milosevic krajem osamdesetih godina prakticno ukinuo pokrajinsku autonomiju i obnovio suverenitet srpske drzave "od Horgosa do Dragasa", vracen je u zvanicnu upotrebu i naziv Metohija.

Tako je za Albance ovaj naziv ostao dodatno nepozeljan zbog asocijacija na omrazeni Milosevicev rezim.

I sta sad sa ovim geografskim i istorijskim cinjenicama? Reci, zaista, ni za sta nisu krive, pa ni lepa melodicka odrednica Metohija. Problem je iskljucivo u odnosima izmedju dve etnicke zajednice, u njihovoj spremnosti da jedna drugu prihvate. Nesrecno i nestabilno klatno medjuetnickih odnosa, koje svojim njihanjem vec decenijama izaziva potrebe na Kosovu, danas je izrazito nagnuto na albansku stranu. Ako ta strana poseduje istorijsku zrelost i zeli da bude nosilac izgradnje novog, prosperitetnijeg Kosova, onda ne bi trebalo da joj smeta upotreba jednog geografskog imena kojim se iskazuje srpsko prisustvo na ovoj teritoriji.

Nisu nepoznati primeri da razliciti narodi razlicito imenuju pojedine geografske celine, vezujuci toponime za vlastitu tradiciju i stvarajuci odredjenu simbolicku vezu izmedju tih imena i vlastitog prisustva na odredjenim prostorima. Za kosovske Srbe je u nazivu Metohija sadržan deo vlastitog identiteta, i to ne bi trebalo da smeta Albancima, ukoliko su zaista spremni na suzivot sa drugom etnickom zajednicom.

KOME SMETA METOHIJA

Beograd, 7. jula

Koalicija "Povratak" ce se povuci iz kosovske skupstine ukoliko srpski poslanici ne budu mogli da u njoj koriste zvanican naziv Pokrajine - Kosovo i Metohija, najavio je danas clan Predsednistva pokrajinskog parlamenta Gojko Savic.

"Mi cemo ucestvovati u radu sednice pokrajinske skupstine koja je zakazana za 11. juli i sigurno cemo i dalje u istupima i diskusijama koristiti puni naziv za nasu pokrajinu - Kosovo i Metohija", izjavio je Savic Tanjugu.

"Ukoliko se dogodi da nam ponovo bude oduzimana rec, opet cemo napustiti salu i necemo se vracati u skupstinu, sve dok sef UNMIK-a Mihael Stajner ne ukine tu besmislenu zabranu upotrebe vekovnog imena Metohija", istakao je Savic. On je izrazio uverenje da ce Stajner ukinuti zabranu koju je uveo predsednik skupstine Nedžad Daci, na sta ukazuju i njegove izjave posle razgovora u Beogradu da niko ne moze biti kaznjavan zbog upotrebe naziva, bilo da je rec o imenu koje koriste Albanci (Kosova), ili onom koje koriste Srbi.

Savic je ukazao da naziv Kosovo i Metohija nije u koliziji s Rezolucijom 1244 koja priznaje da je Pokrajina u sastavu Srbije i Jugoslavije. "Moguće je da je neko s odredjenim ciljem ispustio puni naziv Pokrajine u toj rezoluciji, ali to ne znaci da zbog toga naziv moze biti sporan", objasnio je on.

Savic je naglasio da bi organi nase drzave trebalo da ubuduće strogo vode racuna o upotrebi zvanicnog naziva, sve dok se ne donese odluka o konacnom statusu Pokrajine.

(Tanjug)

Povodom istrage tribunala o zlocinima Albanaca

OBRUC OKO CELNIKA OVK

Kosovska Mitrovica, 6. jula

Haski tribunal, po svoj prilici, sve vise steze obruc oko pripadnika demilitarizovane teroristicke samozvane OVK koji ce se, ako je verovati izjavama visokih predstavnika ovog suda, do jeseni naci iza kapije Seveningena.

Na listi haskih istrazitelja, kako stoji u izvestajima dostavljenim srpskom Ministarstvu pravde, nalazi se 19 imena ljudi protiv kojih se vodi istraga, medju kojima su Agim Ceku, Ramus Haradinaj, Hasim Taci i Jakup Krasnici.

Prvi na listi, Agim Ceku, sa cinom generala, sada je na celnoj funkciji demilitarizovane OVK, odnosno Kosovskog zastitnog korpusa.

Cekuu cista savest

Agimu Cekuu je posle jedne od hrvatskih "oluja" pripao cin generala sa kojim je on pred upad snaga NATO na Kosovo i Metohiju dosao u juznu srpsku pokrajinu. Ovaj hrvatski djak, diplomac Vojne akademije u Zagrebu, a ozenjen je Srpkinjom, trenutno zivi u Pristini i komanduje OVK.

Svojevremeno je na pitanje novinara da li se smatra odovornim za "masakr na podrucju Hrvatske", te da "ima indicija da ljudi iz njegove formacije deluju na teritoriji Makedonije u sastavu ONA", Ceku odgovorio:

- Nemam nikakve informacije da ce protiv mene biti podignuta haska optuznica. Potpuno sam miran, jer i u vreme rata na Kosmetu, a i u vreme oruzanih dejstava u Hrvatskoj, niti sam zapovedao, niti pocinio, niti ucestvovao u zlocinima.

Prema tome, ne mislim da sam predmet bilo kakve istrage - i dodao: - Meni je savest cista.

Drugi na listi protiv koga haski tribunal vodi istragu je 34-godisnji Ramus Haradinaj. Lider je Alijanse za buducnost Kosova, partije koja u kosmetskoj Skupstini ima osam poslanika. Za ime Ramusa Haradinaja vezuju se navodni zlocini koje je tokom 1997. i 1998. pocinio na podrucju Decana i Peci. Samo na podrucju sela Gornji i Donji Ratis, Glodjena, Ljumbarda kod Decana, njegov odred je kidnapovao sezdesetak srpskih staraca, cija su tela kasnije, izmasakrirana, pronadjena u vodosistemu ratiskog kanala na uscu u Radonjicko jezero.

Predsednik Alijanse za buducnost Kosova Ramus Hardinaj takodje se izricito zalaze za nezavisnost Kosova. Zbog njegovih stavova kosovska javnost ga naziva i "albanski Seselj".

Sa Busove crne liste

Brat Ramusa Haradinaja, glavnokomandujućeg OVK u Metohiji, Daut Haradinaj je nedavno izjavio da ce se predati haskom tribunalu. Prosele godine Daut se nasao na takozvanoj crnoj listi americkog predsednika Dzordza Busa sa komandantima Kosovskog zastitnog korpusa Redzepom Selimijem, Rustemom Mustafom Remijem, Samijem Ljustakuom, Zimom Ljadovicijem, koje je americka administracija pocetkom jula prosele godine proglasila za osobe koje predstavljaju "opasnost za mir i bezbednost medjunarodnih predstavnika koji borave na Kosovu i Metohiji".

Treci na listi, cije je ime obelodanjeno, jeste Hasim Taci (34), lider Demokratske partije Kosova koja u kosmetskoj Skupstini zauzima drugu poziciju sa 26 parlamentaraca. Na dusu Hasima Tacija, komandanta UCK na teritoriji Drenice i Srbice, stavljaju se mnogi zlocini pocinjani, kako nad Srbima, tako i nad albanskim civilima "nelojalnim albanskoj OVK". Izmedju ostalog, brojna ubistva pripadnika Rugovinog Demokratskog saveza Kosova, negde tridesetak ljudi, stavljaju se na teret prvog coveka DPK. Pripadnicima njegove partije pripisuje se ubistvo sefa obezbedjenja Ibrahima Rugove koji je u vreme bombardovanja NATO 1999. godine boravio u Pristini. Sledbenicima Tacijeve partije pripisuju se i tri atentata na porodicnu kucu Rugove u Pristini.

Ovaj pristalica nezavisnosti Kosova donedavno je uzivao veliku popularnost kod Albanaca na Kosovu i Metohiji, sve do izbora za predsednika Kosova. Tada se albanska javnost podelila na one koji su za Hasima Tacija i na one koji su za Ibrahima Rugovu. Kako se ispostavilo, za Tacija, koji je formirao svoju Demokratsku partiju Kosova u leto 1999. godine, izjasnilo se svega dvadestak odsto gradjanstva.

Cetvrti na listi protiv kojeg haski istrazitelji vode postupak jeste Jakup Krasnici, ministar u kosmetskoj vladi. Sledbenik

je i aktivni uestnik u partiji Hasima Tacija. Za ovog 51-godisnjaka, koji zivi u Pristini, i pre izbora za ministra u novoformiranim kosmetskim institucijama javno se govorilo da je "nekadasnji komandant OVK", ali, bez obzira na to, njemu je pripala funkcija ministra javnih sluzbi.

Biljana Radomirovic

Zbog ubistva albanske porodice u Glogovcu

UNMIK uhapsio osam osoba

Pristina, 6. jula **(Tanjug)**

UNMIK policija uhapsila je osam osoba zbog sumnje da su ubili pet clanova jedne albanske porodice u Glogovcu, prosle godine, saopsteno je danas u Pristini.

Nepoznati napadaci su 21. avgusta prosle godine ubili pet clanova porodice Hajra, dok je jedna devojcica ranjena. Oni su ubijeni kada je njihovo vozilo zaustavljeno i na njega otvorena vatra.

Komandant UNMIK policije za region Pristine Pol Hamlin rekao je da je akcija hapsenja izvedena u Pristini i Glogovcu.

Uhapseni se nalaze u pritvoru i istrazni proces je u toku.

Identitet uhapsenih lica nije saopsten. Hamlin je samo rekao da su trojica uhapsenih clanovi Kosovskog zastitnog korpusa i naglasio da ova hapsenja nisu usmerena protiv institucije Korpusa, vec protiv pojedinaca.

FLORANS ARTMAN: NE MOGU DA POTVRDIM NAVODE BATICA

Prag - Portparol Tuzilastva Haskog tribunala Florans Artman nije, u izjavi za Radio Slobodna Evropa, mogla da potvrdi navode srpskog ministra pravde Vladana Batica da je tuzilastvo njegovom ministarstvu dostavilo spisak za imenima 19 pripadnika OVK protiv kojih vodi istragu.

- Ne mogu komentarisati izjavu srpskog ministra pravde o tome da je primio spisak optuzenih iz Haga. Mi nijednoj vladi ne dajemo spisak osumnjicenih, tako da ne znam o cemu gospodin Batic govori - rekla je Artman.

Na konferenciji za novinare Demohriscanske stranke Srbije, Batic je prekjuce izjavio da su na spisku i Hasim Taci, Ramus Haradinaj i Agim Ceku, politicki lideri na Kosovu, kao i Jakup Krasnici - sadasnji ministar u pokrajinskoj vladi. Artman je rekla da se "u okviru istrage moze desiti da trazimo pomoc i saradnju, pristup nekoj arhivi ili nekoj osobi", napomenuvsi da su to poverljivi dokumenti.

- Sto se tice istrage o OVK, mi nismo nikad i necemo nikad pominjati imena, ali vodimo te istrage i javnost ce biti obavestena ako skupimo dovoljno dokaza da mozemo podici optuznice - naglasila je portparol haskog tuzilastva.

(Tanjug)

Na "crnoj listi" Stejt departmenta tri nova albanska imena

ZAMRZNUTI RACUNI SPONZORIMA "ANA"

VASHINGTON (Srna-Rojters) - SAD su na ekonomsku crnu listu uvrstile Gafura Adilija iz Svajcarske i dvojicu albanskih politickih lidera Nevzata Halilija i Kastriota Hadziredzu, optuzujuci ih da su pruzali podrsku oruzanim pobunjenicima na zapadnom Balkanu cime su podsticali nestabilnost regiona, saopstio je Stejt department.

Zakljuceno je da su ova trojica bila "direktno ukljucena u sponzorisavanje, finansiranje ili usmeravanje destabilizirajucih akata nasilja na zapadnom Balkanu, ukljucujuci Makedoniju". "Ovi pobunjenici, posebno tzv. Albanska nacionalna armija, direktno potkopavaju regionalnu stabilnost i predstavljaju pretnju snagama SAD rasporedjenim u regionu", navodi se u saopstenju. Odlukom o uvrstavanju na "crnu listu", formiranu u junu 2001, pojedincima se zamrzava imovina u SAD i zabranjuje se Amerikancima da ih finansiraju.

DEBKA FILE - IZRAEL - Nedeljni obavestajni izvestaj

NA BALKANU SE STVARA NOVA ARMIJA ZA DZIHAD

24. jun 2002.- Sledeci napad radikalnih islamskih terorista mogao bi nastati u nekom delu Balkana gde se tiho i neometano obrazuje nova sila za dzihad. U svom poslednjem broju, u petak, 21. juna, vojni izvori nedeljnika DEBKA net izvestavaju da je pod oruzjem blizu 20000 boraca, i to veterana ocvrslih u bitkama kao i mladih regruta zeljnih borbe, a da im se tokom vremena broj povecava.

U pozadini nove balkanske armije je islamski blok nacija (o cemu je u proslom broju izvestila DEBKA FILE) koji sacinjavaju Iran, Irak, Saudijsak Arabija , Al Kaida i Hezbolah, sa aktivnom podrskom Palestinaca. Obavestajne sluzbe Saudijske Arabije, Irana i Iraka kao i operativci Al Kaide u Makedoniji, Bosni, na Kosovu i Albaniji dobili su zadatak da izvrse regrutaciju i da obave obuku i organizaciju. Jedinice su naoruzane modernim naoruzanjem koje podrazumeva i rakete i artiljeriju, a probрани mladi muslimanski rezervisti poslani su da se upisu u privatne skole letenja, narocito u Ceskoj republici i Bugarskoj, i tako obrazuju jezgro ratnog vazduhoplovstva.

Posto su izvukli pouke iz rata u Avganistanu, planeri i komandanti su se dobro prikriili, a njihove baze i objekti za obuku su uspesno skriveni.

Medju populacijom albanskih muslimana na Kosovu, u Makedoniji i Bosni, kao i u uzvoj Albaniji ziva je regrutacija. U ovim zemljama niklo je stotine dzamija koje je iz svog dubokog dzepa finansirala Saudijska Arabija. Dzamiije stvaraju kulturna drustva koja privlace decake od 15-16 godina i upisuju ih u medrese koje, poput svojih prototipova u Pakistanu, svojim skplskeim programima obuhvataju i vojnu obuku. Kao rezultat nastaje, slicno pakistanskim medresama pre americke invazije na Avganistan, rastuci zajednicki krug za regrutaciju terorista.

Posto na Balkanu muslimanske porodice imaju tendenciju da budu brojne, to je procenat omladine u opstoj populaciji medju najvećim na svetu i blizu je polovene ove populacije, pa tako nastaje regrutni rezervoar koji broji skoro 750.000

mladih. Svaka dzamija ima svog saudijskog imama koji dobija naredjenja od saudijske obavestajne sluzbe. Vojni instruktori su iranski i iracki oficiri kao i Al Kaidini komandanti koji su se borili u Avganistanu sa Amerikancima. Medju najboljim i najsajnijim ucenicima biraju se oni za dugotrajne karijere. Pri uzrastu od 17 godina ova omladina se unapredjuje u tajnu kvazi vojnu organizaciju u tri puta nedeljno ih obucavaju vestini urbanog ratovanja, sistemima naoruzanja, proizvodnji eksplozivnih naprava, bombama i minama, nacinima kako inistavati tenkove i avione, kao i nocnim borbama. Posle dva meseca dobijaju stalnu platu od oko 500 do 700 dolara mesечно, a to neodoljivo privlaci u drustvu u kome je zaposlenost retkost. U svest im je usadjeno da njihove plate zavise od savrsene poslušnosti svojim instruktorima i verskim mentorima.

U iranskoj ambasadi u Skoplju iranska revolucionarna garda (Pazdarani) uspostavila je svoj logisticki komandni centar iz koga se koordinisu narasli pokreti iranskih, irackih i saudijskih instruktora, organizatora, kurira i sakupljaca novca koji su mahom sa Srednjeg istoka, a dolaze i odlaze na Balkan. Vecina Saudijaca su Al Kaidini operativci koji su se borili u Avganistanu.

Svi su oni, doskoro, putovali na Balkan indirektnim putevima da ne bi privukli na sebe paznju agenata, narocito agenata americke obavestajne sluzbe koji su pridruzeni kontingentima specijalnih americkih snaga na Kosovu i u Bosni. Kada su uvideli da nijedna americka obavestajna sluzba ne pokazuje interes za njihove aktivnosti, prestali su sa predostroznostima i slobodno koriste skopski medjunarodni aerodrom za svoje dolaske i odlaske.

Nasi izvori nisu uspeli da bilo koga pokrenu da spreći pojavljivanje muslimanske balkanske sile, mada su je fundamentalisticke vlade na Srednjem istoku i Al Kaida stvorile da bi ubrizgale svezu, mladu krv u islamski teroristicki pokret i osnazile nasilne napade protiv Zapada, prvenstveno SAD.

Vlada Bivse jugoslovenske republike Makedonije predvodjena predsednikom Borisom Trajkovskim bolno je svesna opasnosti. Ali posle 11 meseci od zakljucenja prekida vatre sa albanskim pobunjenicima tesko da njena armija moze sama da se suprotstavi mladalackoj teroristickoj sili koju predvode profesionalni vojni instruktori iz Saudijske Arabije, Irana i Iraka, kao i strucnjaci za teror iz Al Kaide.

Makedonska vlada je, kao privremenu meru zastite, u tajnosti zatvorila granice zemlje za prolazak rabe sa Kosova i na Kosovo, za Bosnu i Albaniju u nadi da ce blokirati protok snabdevanja naoruzanja i municije za muslimansku armiju. Ali verovatno je prekasno za neki veci efekt. Ipak, makedonske snage veruju da su spremne da udju u oblasti koje je preuzela sila dzihada za hitan ali beznadezan zadatak da ih istera odatle.

Ako se ova akcija produzi, ona ce najverovatnije izazvati porast nasilja na granicama male balkanske republike.

Muslimani Sandzaka usvojili Deklaraciju o autonomiji i preko Esada Dzudzevica, svog predstavnika, uputili je Komisiji sa izradu Ustavne povelje

Mesecnik "Glas juga" sa redakcijom u Lapljem Selu, kod Pristine

ZA GRAD KOJEG NEMA

Do sada je izašlo 13 brojeva jedinog nezavisnog lista na srpskom jeziku koji izlazi juzno od Kosovske Mitrovice.

Kosovo je jedino mesto na svetu gde se zbog jezika moze izgubiti glava - cesto ponavlja Zivojin Rakocevic, glavni i odgovorni urednik mesecnika "Glas juga", opisujuci uslove u kojima izlazi ovaj list za koji kaze da nastavlja kontinuitet Pristine, grada koji je nestao.

"Glas juga" je jedini nezavisni list na srpskom jeziku koji izlazi na Kosovu i Metohiji, juzno od Kosovske Mitrovice. Ako "Jedinstvo", cija je malobrojna redakcija smestena u Zvecanu, nastavlja istoimenog dnevnog lista koji je 55 godina izlazio u Pristini, onda se za "Glas juga" moze reci da, na neki nacin, nastavlja tradiciju nedeljnog dodatka jedinog srpskog dnevnika u kome su svoj prostor imali analiticari i reporteri ovog lista, ali i brojni knjizevnici i akademici.

- U "Glasu juga" se mogu naci razliciti srpski glasovi sa Kosova i Metohije koji govore i svedoce o situaciji na ovim prostorima. Svi tekstovi, od reportaza do intervjua i analiza su u potpunosti autorski. Namera je da se u tim tekstovima ispune visoki profesionalni zahtevi i formiraju novine koje mogu odgovoriti tezini vremena. S obzirom da se u progonstvu van Kosova i Metohije nasla vecina novinara sa prostora Pristine, Prizrena, Urosevca, izgledalo je nemoguće napraviti bilo kakav tim koji bi u osnovnim stvarima zadovoljio kriterijume ozbiljne publikacije. Posle 13 brojeva mozemo biti zadovoljni, mada radimo u veoma teskim uslovima, uz ogranicenu slobodu kretanja. Dopisnik iz Prizrena, primera radi, kreće se na prostoru od 60 metara - kaze Rakocevic i dodaje da redakcija dobro saradjuje s Unmikom.

Urednik Predrag Radonjic dodaje da kvalitet tekstova odgovara izazovima vremena i da su oni tematski usmereni ka Srbima ostalim na Kosmetu i raseljenim.

Iznad svega stoji namera da se uspostavi komunikacija izmedju Srba i drugih nesiptara preostalih na Kosovu i Metohiji i onih raseljenih sa njega, kao i da se obavestava i sira javnost u SR Jugoslaviji. Osnovni cilj je da se pomogne opstanak preostalih Srba i nesiptara u Pokrajini i proces eventualnog povratka raseljenih lica. Time bi se u krajnjem ishodu pomoglo i kreiranju istinski gradjanskog drustva na Kosovu i Metohiji sto je, barem deklarativno, istovetan cilj i medjunarodne zajednice i nase drzave - nastavlja Radonjic. Postojanje ovog lista, u kome nema dnevno politickih tema, a analiticki tekstovi su rasterećeni nacionalne ostrascenosti, od velikog je nacionalnog znacaja i svedocanstvo o dogadjajima na Kosovu i Metohiji nakon dolaska misije UN.

Privatizacija na Kosovu i Metohiji pocinje uprkos protivljenju Beograda

UJEDINJENE NACIJE OTIMAJU KOSOVO I METOHIJU

PRISTINA (Tanjug) - Misija Ujedinjenih nacija na Kosovu i Metohiji resena je da sprovede privatizaciju u pokrajini. U nadi da ce "upaliti nov motor ekonomskog rasta" u uslovima opadanja podrške donatora, uprkos tome sto se zvanicnici u

Beogradu protive tom planu.

U opsimom tematskom prilogu koji je juce objavljen o prodaji preduzeca na Kosovu, agencija Rojters precizira da je misija UN, koja upravlja ovom jugoslovenskom pokrajinom od okoncanja NATO bombardovanja 1999. godine, pokrenula taj proces proslog meseca kada je osnovala agenciju za privatizaciju.

Pozivajuci se na ocene zapadnih zvanicnika na Kosovu, Rojters navodi da su privatne investicije presudne za ozivljavanje industrijskih preduzeca, opustoselih tokom godina zanemarivanja i sukoba za vreme vladavine bivseg predsednika Slobodana Milosevica.

Kosovo, jedno od najsiromasnijih podrucja u Evropi u kome stopa nezaposlenosti dostize 50 odsto, ne moze da priusti cekanje da se vlasnicka prava i kreditna potrazivanja sudski poravnaju da bi privatizacija pocela, insistiraju zapadni zvanicnici.

"Proces privatizacije je krenuo, on tece", kaze za Rojters Endi Bearpark, Britanac koji rukovodi odeljenjem za ekonomski razvoj i obnovu u administraciji UN. On procenjuje da se prva prodaja drustvenog preduzeca, modela vlasnistva iz komunisticke ere svojstvenog staroj Jugoslaviji, ocekuje pocetkom 2003. "Voleo bih da mogu da se nadam da ce to biti krajem ove godine, ali realno gledano, mozemo govoriti o pocetku sledece godine", rekao je Bearpark.

Rojters napominje da nije jasno koliko preduzeca od ukupno oko 350 takvih kompanija, medju kojima je i nekad mocni rudarsko-topionicarski kombinat "Trepca", moze da bude privatizovano, a koliko ih je suoceno sa likvidacijom.

"Procene variraju, jedni kazu da najvise deset, a drugi da cak 40 preduzeca moze da opstane," navodi Bearpark, izdvajajuci poljoprivrednu i agropreradivacku industriju, uz pivaru u Peci, kao jednu od najsnaznijih grana.

Napominjuci da su eksperti mesecima raspravljali pre odluke o nacinu prodaje kompanija, jer se u mnogim slucajevima javljaju i cetiri sukobljena buduca vlasnika i kreditora, agencija navodi ocenu jednog zapadnog diplomate da je privatizacija drzavne imovine u jednoj bivsoj komunistickoj zemlji "slozena i u najboljim vremenima". Kad se tome dodaju suprotstavljena potrazivanja u post-konfliktnoj situaciji, stvari postaju deset puta uzasnije", kaze taj diplomata i na primeru dalekovoda pita ko je vlasnik, Beograd ili ljudi na Kosovu?

Novoustanovljena agencija za privatizaciju nadlezna je za preduzeca u drustvenom vlasnistvu, od kojih su mnoga prakticno propala, kao i javna preduzeca kao sto su elektroprivreda i telekomunikacije, koja jos nisu, smatraju u misiji UN, spremna za privatizaciju.

Ostavljajuci da vlasnicka pitanja budu resena kasnije, nova agencija moze da privatizuje drustvenu firmu prebacivanjem njene imovine na novo preduzece koje ce biti ponudjeno na prodaju privatnim investitorima, pa i strancima, objasnjava Rojters i dodaje da ce dugovi ostati staroj kompaniji, a da ce sredstva prikupljena prodajom cuvati agencija dok se ne razrese vlasnicka prava i potrazivanja.

Napominjuci da taj proces poravnanja u sudovima moze da potraje godinama, britanska agencija navodi Bearparkovu izjavu da se medju onima koji tvrde da polazu pravo na kompaniju cesto nalaze sada zaposleni Albanci, bivsi zaposleni Srbi, sediste kompanije u Beogradu i strani kreditori.

Ministar za privatizaciju u Vladi Srbije Aleksandar Vlahovic pozalio se da je plan privatizacije nepravedan za kreditore, imajući u vidu spoljni dug Kosova od 1,4 milijarde dolara, navodi Rojters i podseca na Vlahoviceva strahovanja da kreditori ne zatraze naplatu potrazivanja, jer je Srbija izdala garancije za sve te dugove. Protive se i kosovski Albanci, izvestava agencija i navodi ocenu neimenovanog diplomate da bi "svi voleli da se voz zaustavi i potrazivanja rese pre nego sto se bilo sta proda". Napominjuci da ce agencija za privatizaciju "uzeti u obzir sva misljenja", ali da proces privatizacije nece stati, Britanac Bearpark otvoreno kaze da plan "svi kritikuju, ali da niko nije ponudio alternativu ili bolji model".

Zulum bez prava na tuzbu

Kad smo upitali Milosa Bugarina, generalnog direktora PKB korporacije, sta ce preduzeti da sacuva imovinu svojih firmi na Kosovu, procenjenu na skoro 300 miliona maraka, on je ponovio da im je Unmik uskratio i mogucnost slanja tuzbe nadleznom medjunarodnom sudu jer nijedan pravni akt o oduzimanju imovine zvanicno nisu dobili!

Nakon jucerasnje izjave Endi Beaparka, rukovodioca UN za ekonomski razvoj Kosova, datoj Rojtersu, da privatizacija 350 drustvenih i 65 javnih preduzeca, i pored protivljenja srpske vlade pocinje, usijali su se telefoni i u Koordinacionom centru za Kosovo i Metohiju. Nebojsa Mistic, zaduzen u ovoj instituciji za ekonomski razvoj i obnovu Kosova i Metohije, kaze da su upozorili sve inostrane konsultantske kuce i advokatske kancelarije da ce im u slucaju angazovanja u privatizaciji srpskih preduzeca na Kosmetu, biti za sva vremena, zatvorena vrata za bilo koji angazman na podrucju Srbije.

Mistic kaze da Unmik ipak "grize savest" jer je Endi Beapark prihvatio da o ovome problemu razgovora s republickim ministrom za privredu i privatizaciju Vlahovicem. Posto ni od dosadasnjih kao i dopisivanja sa Rorijem o Salivenom, sefom kancelarije Svetske banke u Beogradu, nije bilo nikakve vajde, izvesno je da ce Srbija morati da otplati 1,4 milijarde dolara spoljnog duga Kosova. Izvesno je i - tuzno - da ce se tuzba poverioca, srpske drzave i nasih preduzeca, u Vrhovnom sudu Kosova i Metohije vuci godinama, dok ce rate na ranije uzete inostrane zajmove stizati Srbiji mesecno. Cinjenica je i da su nasi zvaninici sporo reagovali jer su se pobunili kad je sve vec bilo, od Unmika, institucionalno okoncano. Na zahtev srpskog Ministarstva za privatizaciju da i njihov predstavnik ucestvuje u radu novoformirane agencije, jos nije stigao odgovor Unmika, ali je Stajner nagovestio da Rezolucija 1244 predvidja potpunu autonomiju Kosova.

U Koordinacionom centru za Kosovo i Metohiju smatraju da Srbija nema nikakve sanse da dobije bar novcanu naknadu svoje imovine na Kosmetu, sve dok se sediste kosovske Agencije za privatizaciju ne izmesti iz Pristine u, na primer, Zenevu.

- Predstavnici Unmika se plase negativne reakcije Albanaca, cime bi bila dovedena u opasnost i njihova bezbednost, i zato ce uraditi samo ono sto je u interesu Siptara - prognozira Nebojsa Mistic govoreci o sansama Srbije i nasih

preduzeća da bar naplate oteto.

A oteto je mnogo. Kako je "Glas" već pisao, samo ulaganja nekadašnjeg federalnog Fonda za razvoj kreću se oko 17 milijardi dolara. Tome trebalo bi dodati, nakon raspada SFRJ, i pare raznih republičkih fondova. U ovu sumu nisu uračunate investicije srpskih preduzeća koja su tamo ostavila 1218 objekata, čemu treba pridodati i još 140 pogona vojvodjanskih firmi.

Jesu li Albanci spremni da prihvate povratak izbeglih Srba na Kosovo

JEDAN KREVET SA DVA SNA

Omer Karabeg: Nasi sagovornici su Radmila Trajković, šef poslaničke grupe srpske Koalicije "Povratak" u Skupštini Kosova i Rifat Bljaku, profesor Ekonomskog fakulteta u Pristini i direktor pristinskog Centra za migracije i pomoć izbeglicama. Kolika je spremnost Albanaca da prihvate povratak izbeglih Srba sa Kosova?

Rifat Bljaku: Mislim da sada postoji veća spremnost Albanaca da prihvate povratak Srba, ne samo u političkom deklarisanju, već i sustinski. Recimo, u nedavnoj anketi koju je sproveo naš Centar na pitanje - da li ste spremni da u svojoj ulici, na radnom mestu i školi prihvatite bivše sunarodnike, 77 procenata ispitanih Albanaca odgovorilo je pozitivno. Ohrabruje i to što 70 odsto anketiranih smatra da se proces demokratizacije kosovskog društva ne može realizovati bez povratka pripadnika nacionalnih manjina.

Radmila Trajković: Cinjenica je da postoji pozitivna promena u retorici novih albanskih lidera kad je reč o povratku Srba. Nema, međutim, konkretnih koraka da se taj proces ubrza. Recimo, premijer Kosova Bajram Redžepi napravio je fantastičan gest kada je došao u Pečku patrijarsiju na uskršnju liturgiju. Ali nakon toga gotovo svakog dana imali smo napade na Pečku patrijarsiju, bacano je kamenje na manastir, napadane su monahinje, a gospodin Redžepi se još nije oglasio i osudio te napade.

Kulturni spomenici Srba se sistematski uklanjaju. Nedavno je, recimo, Ministarstvo za urbanizam srušilo bistu Stefana Nemanje koja se nalazila ispred zgrade tog ministarstva. Bistu, dakle, nisu srušili izgređnici, uklonila je ustanova nove kosovske vlasti.

Sve to govori da su izjave lidera albanske zajednice o potrebi povratka Srba samo puka retorika namenjena usima predstavnika međunarodne zajednice i da one nisu rezultat iskrene želje da se izbegli Srbi vrate na Kosovo i Metohiju.

Rifat Bljaku: Ja mislim da oni iskreno žele da svi stanovnici Kosova budu ravnopravni, bez obzira na naciju, veru i jezik. Tvrdim da je nova vlast na Kosovu, bez obzira na sve teskoće i slabosti, učinila značajne korake kako bi omogućila povratak Srba. Ali, da bi se povratak mogao realizovati, potrebno je ostvariti mnoge predušlove. Nije dovoljno da se Srbi vrate i žive zatvoreni u svojim enklavama, potrebno je stvoriti uslove za slobodu kretanja, školovanje, zaposljavanje. Međutim, istovremeno treba postaviti i pitanje da li su Srbi - povratnici spremni da prihvate novu kosovsku stvarnost, da se integrišu u kosovsko društvo. Po mom dubokom uverenju, kod Srba postoji spremnost za povratak, ali ne i za prihvatanje nove stvarnosti.

Oni postavljaju posebne zahteve, ne prihvataju nove institucije vlasti na Kosovu, ne žele da se uključe u ovdasnje demokratske procese, pa novo Kosovo sve više postaje talac takvog odnosa srpske zajednice.

Radmila Trajković: Pripadala sam ljudima koji su bili za to da Srbi izadju na lokalne izbore na Kosovu još u vreme dok je gospodin Milosević bio u Beogradu. Posto Srbi tada nisu izašli na izbore, predložili smo gospodinu Kusneru, tadašnjem šefu Unmika, ljude koji su kao nasi predstavnici na osnovu njegove odluke usli u opštinska veća. Međutim, ono što su ti ljudi mogli da urade u lokalnim organima vlasti bilo je ravno nuli. Nista nisu mogli da učine za svoju nacionalnu zajednicu, jer su uvek bili preglasani. Ono što sada imamo na Kosovu i Metohiji rezultat je majorizacije. Skoro svi gradovi promenili su imena, sve ulice dobile su nova imena, svi kulturni spomenici po gradovima, koji su podsećali na Srbe, uklonjeni su i postavljeni su neki novi.

Pre nekoliko dana, recimo, Gnjilane je dobilo svoj novi amblem - dzamiju koja ni u kom slučaju ne može da bude simbol multietničkog grada, kakvo je nekad bio Gnjilane. Na delu je totalna albanizacija prostora Kosova i Metohije.

Međunarodna zajednica je uložila mnogo novaca u izgradnju regionalnih bolnica. Napravljene su u Pristini, Gnjilanu, Peci, Djakovici i Prizrenu, ali za ove tri godine u njima, bukvalno, nije rođena nijedna srpska beba. Na Univerzitetu u Pristini nema nijednog srpskog studenta, nijednog srpskog profesora. Za vreme Milosevića albanska deca su išla na nastavu po privatnim kućama, sada se to isto desava sa srpskom decom. U bioskope i pozorišta u Pristini ne ulaze Srbi, Albanci i Srbi se voze u posebnim autobusima, na delu je, znaci, apsolutna segregacija. U takvoj situaciji pričati o integraciji Srba u kosovsko društvo zaista je iluzorno.

Rifat Bljaku: Ne bih se sada upustao u problem sa toponimima, jer kad je reč o promeni imena, bilo je tu za vreme Milosevića svega i svacega, ne samo na Kosovu nego i na drugim područjima bivše Jugoslavije. Ne bi se reklo da su Srbi tada postojali tuđu tradiciju. Ali ostavimo sada to. Ja mislim da Srbi sa Kosova moraju prestati da robuju mitu o tome da oni pripadaju jednoj, tako da kažem, privilegovanoj grupi koja uvek mora da bude rukovodeća, dok su svi ostali od manje važnosti. Najveći broj Srba sa Kosova za vreme vladavine Milosevića bio je ispružena ruka toga režima. Nakon što su NATO trupe usle na Kosovo, većina Srba je zajedno sa Milosevićevim političarima pobegla sa Kosova. Ti ljudi su deset godina služili Miloseviću, nikada se, čast izuzecima, nisu distancirali od tog režima, i zato su zajedno sa Milosevićevim funkcionerima i napustili Kosovo.

Trajković: Ne možemo razumeti situaciju na ovim prostorima, ukoliko ne shvatimo u čemu je sustina. Ja imam običaj da kažem: "Kosovo je jedan krevet sa dva sna". San Albanaca je da Kosovo bude njihova država, a san Srba da Kosovo ostane njihova država. Sustina svih sukoba je u tome. Odnosi Srba i Albanaca opterećivali su Kraljevinu Jugoslaviju, Titovu Jugoslaviju i poslednju Milosevićevu Jugoslaviju. Bilo je različitih rešenja: liberalnih, manje liberalnih i konzervativnih. Za vreme nacističke Nemačke bio je pokušaj da se napravi Velika Albanija, pa ni to nije potrajalo. U sustini, do sada nije nadjen odgovor. Trajala je borba za prostor i smenjivale su se dominacije jedne i druge zajednice.

Za vreme Rankovica imali smo dominaciju Srba, a nakon Ustava iz 1974. godine dominaciju Albanaca i seobu Srba. Do pojave Milosevica preko 150 hiljada Srba iselilo se sa Kosova.

Onda se pojavio Milosevic, nastala je euforija i dominacija Srba i losa situacija za Albance. Za ove poslednje tri godine, otkada je Kosovo pod medjunarodnom kontrolom, ponovo imamo dominaciju albanske zajednice, dok je srpska u losoj situaciji. Nikada do sada nismo seli da se dogovorimo sta da uradimo da Kosovo podjednako pripada i jednim i drugim. Nikada do sada nismo imali tu sansu. Gopodin Rugova je u Milosevicevo vreme izvukao svoj narod iz institucija. Kazao je: "Mi u tim institucijama ne mozemo da ostvarimo svoje politicke, nacionalne i kulturne ciljeve". Mi smo, medjutim, sada usli u Skupstinu Kosova, ali, ako u toj skupstini budemo samo fasada za multietnicnost, mislite li da bi bilo u redu da mi ostanemo unutar institucija u kojima ce nas stalno preglasavati.

Ne mozete traziti integraciju Srba koja bi podrazumevala da mi moramo da prihvatimo nezavisno Kosovo, ne mozete traziti integraciju Srba koja bi znacila prihvatanje Oslobojilacke vojske Kosova kao oslobojilacke, a ona za nas to nije. Albanci vrlo cesto kazu - otarasili smo se Miloseviceve okupacije, ali verujite, gospodine Bljaku, vi ste se otarasili jedne okupacije, a Srbi su dobili drugu. Vi, gospodine Bljaku, kazete "moraju Srbi". Ali sve dok budemo govorili "moraju Srbi", ili "moraju Albanci", resenja nece biti.

Rifat Bljaku: Moja uvazena sagovornica pokazuje da stvarno poznaje zbivanja u proslosti, medjutim, da ne bih se bavio prosloscu jer u njoj nema nista sto bi bilo pohvalno za ponasanje srpskih vlasti. Jer zna se u kakvom su polozaju bili Albanci za vreme vladavine Tita i Rankovica, i kasnije za vreme Milosevica. Vi, gospodjo Trajkovic, govorite da je period nakon donosenja Ustava iz 1974. godine bio period dominacije Albanaca, a radilo se u stvari o tome da su tada bila postovana ljudska prava Albanaca, cak je postojala i neka prividna jednakost sa Srbima. Srbi, koji su oduvek bili privilegovani, dozivljavali su to kao majorizaciju. Albanci, medjutim, nikada nisu imali stvarna prava, a Kosovo je, fakticki bila kolonija i Srbije i Jugoslavije.

Radmila Trajkovic: Mogu li nesto da Vam kazem? Mislim da Albanci duguju veliku zahvalnost medjunarodnoj zajednici koja je pomogla da se institucije Srbije povuku sa Kosova. Samim tim srpski ekstremizam na Kosovu je vrlo surovo kaznjen. Nasa zemlja je bombardovana, ginulo je civilno stanovnistvo. Mislim da bi sada iz osecanja duga prema medjunarodnoj zajednici, koja insistira na povratku Srba, trebalo da kazete: "Vi ste mnogo uradili za nas, sada cemo mi prihvatiti Srbe koji se vracaju".

Rifat Bljaku: Sto se tice medjunarodnog faktora hteo bih Vas podsetiti da su svi nasi zahtevi da se predratna kriza na Kosovu resi politickim i diplomatskim sredstvima nailazili na primitivno i arogantno odbijanje etnocentricnog srpskog rezima. Zbog toga se moralo desiti ono sto se desilo.

Radmila Trajkovic: Slazem se s Vama, ali zar ne mislite da sada i albanski lideri demonstriraju taj isti primitivni etnocentrizam.

Rifat Bljaku: Bio bih nerealan kada ne bih priznao da nakon svih ovih ratnih dogadjaja i trauma, nema, tu i tamo, revansizma, da nema ksenofobije, da ne kazem i rasizma, ali, uzroci se znaju, zna se sta je generator svega toga. Kako to leciti? Moramo se, gospodjo Trajkovic, i Vi i ja i svi mi angazovati da se to prevazidje.

Radmila Trajkovic: Da, problem je u tome sto uvek akumulacija negativnog dovodi do toga da onaj ko je patio, kad preuzme vlast, zeli da se revansira. Kada su Srbi dolaskom Milosevica preuzeli vlast bili su u euforiji pobednika i nisu videli da oko njih postoje neki Albanci koji treba da zive zivotom dostojnim coveka. Sada je situacija apsolutno ista. Imamo euforiju Albanaca koji ne vode racuna o tome da i Srbi treba da imaju neka prava. Zbog toga o svemu treba otvoreno da se razgovara da ne bi u perspektivi doslo do nekog novog sukoba, do koga ce svakako doci ukoliko se bude radilo na nacin na koji se trenutno radi. Jer, Srbi su sada bez ikakvih prava, 120 hiljada Srba nigde ne radi, to je segregacija.

Rifat Bljaku: Ne rade ni Srbi ni Albanci.

Radmila Trajkovic: Koliko je Srba, po Vama, za ove poslednje tri godine otislo ili proterano sa Kosova?

Rifat Bljaku: Prema popisu stanovnistva iz 1991. godine na Kosovu je bilo 192.000 Srba i Crnogoraca, a prema poslednjim podacima sada ih na Kosovu zivi 120.000. Ispada da je otislo oko 70.000.

Radmila Trajkovic: Da, ali prema popisu koji je radila medjunarodna zajednica trenutno ima 170.000 Srba proteranih sa Kosova.

Rifat Bljaku: Za mene je najrelevantniji popis stanovnistva. Druga je stvar sto se brojke uvecavaju za politicke potrebe, pa je ispalo da se za ove poslednje izbore prijavilo 180.000 srpskih biraca, sto bi trebalo da znaci da toliko ima kosovskih Srba preko 18 godina. To podrazumeva da ih je preko 120.000 ispod 18 godina, pa onda ispada da je na Kosovu zivelo vise od 300.000 Srba, a to je znatno vise od stvarnog broja.

Radmila Trajkovic: A sta su uradili Albanci kao korak pomeranja prema nama?

Rifat Bljaku: Albanci, po meni, treba da rade sve suprotno od onoga sto je radio Milosevic.

Radmila Trajkovic: Ja ne vidim da to rade, inace, ukoliko to ne budu radili, kraj ce biti slican - radikalizacija, i bojim se da mira nece biti. Kosovu su danas potrebni hrabri lideri i na jednoj i na drugoj strani, koji ce podjednako biti napadani i od svoje i od druge strane. Oni moraju podvuci crtu ispod onog sto je bilo, odati postu svim poginulima bez obzira na to kojoj naciji pripadali i poceti da grade jedno novo Kosovo, gde vise nece biti proterivanja i egzodusa i gde ce ljudi ziveti slobodno i ravnopravno. Mislim da bismo u sve to morali ukljuciti i Srpsku pravoslavnu crkvu, s obzirom na to da je njeno trajanje na ovim prostorima najduze i da se na 95 posto teritorije Kosova i Metohije nalaze obelezja kulture hriscanstva.

Rifat Bljaku: S tim se ne bih slozio. Ne bih sada upotrebljavao krupne reci i govorio o pravoslavnom fundamentalizmu, ali u pojedinim situacijama u proslosti, a i sada, Srpska pravoslavna crkva je ispoljavala i ispoljava jednu vrstu ponasanja koje ni u kom slucaju ne bi bilo od pomoci u ovom sadasnem politickom procesu na Kosovu. Zato ne mislim da ona treba da bude aktivni ucesnik tog procesa. U tom slucaju bismo u sve to morali ukljuciti i muslimanski i drugi kler.

Put u Vasington

Radmila Trajkovic: Srbi su proterani iz svih institucija, vi to odlicno znate, gospodine Bljaku. Da vam navedem jedan primer. Evo kako je izgledao put parlamentarne delegacije Skupstine Kosova u Vasington. Na pristinski aerodrom smo stigli odvojeno. Srpski poslanici su dosli blindiranim kolima, a albanski normalno. Usli smo na aerodrom na kome niko od Srba ne radi, na kome ne postoji nijedan natpis na srpskom, na kome niko, bukvalno niko, nije prisao da pozdravi srpske poslanike. Dosla je je Televizija Kosova, u kojoj su zaposleni samo Albanci, i uzimala izjave samo od albanskih poslanika. Karte su na aerodromu tako cekirane da albanski poslanici sede u prednjem delu aviona, a mi pozadi. Kad smo usli u avion, stjuardese su donele stampu: Bota sot, Koha Ditore, i ne znam koliko jos albanskih novina, nema niti jedne novine na srpskom. Mi smo apsolutno diskriminisani. Posta salje telefonske racune na albanskom i engleskom jeziku, srpski jezik je izbacen. Tako vise ne ide. Mi moramo da sednemo i da se dogovorimo o mnogim stvarima. Albanci treba da kazu da li zele Srbe unutar institucija i na koji nacin ih zele - kao Srbe ili kao asimilovane Srbe, da ne kazem Srbe bez identiteta.
